DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 6. **Zaturdag 6 October.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

Banken van Leening.

De instelling der banken van leening is van zeer oude dagteekening. Zij ontsproot uit de reeds in overoude tijden gebleken behoefte aan middelen, om den woeker tegen te gaan, die door bijzondere personen bij het leenen op pand werd bedreven. De instelling zelve had dus ten doel, een maatschappelijk kwaad binnen bepaalde grenzen te beperken. Van lieverlede werd dat doel evenwel uit het oog verloren en maakte men veelal van de instelling eene bron van inkomsten voor de gemeente, of voor de corporatie, aan welke het kapitaal, waarmede gewerkt werd, toebehoorde. In 1826 bedroegen zelfs, ten gevolge van deze ontaarding der instelling, de renten bij sommige banken in Nederland 32, ja 34 procent. Als een verder gevolg van het misbruik ontstond het berekenen van die enorme renten niet minder dan voor bijv. 14 dagen, of zelfs wel eene maand, hoe kortstondig de beleening ook had geduurd; het heffen van allerhande uitkeeringen boven de renten, voor de pandbrieven; het openen of sluiten der banken op buitengewone uren; het bij voorkeur ophangen of het besteden van meer bijzondere zorg aan de bewaring der panden, enz. Reeds bij Koninklijk besluit van 31 Oct. 1826 werd getracht, om de misbruiken, bij de banken van leening ingeslopen, zoo veel mogelijk te keeren; en hoezeer dat besluit onbetwistbaar goede vruchten heeft opgeleverd, bleven billijke klagten over misbruik aanhouden, en was de aandacht der elkander opvolgende Regeringen onophoudelijk gevestigd op de middelen tot verbetering eener instelling, die zoo diep ingrijpt in de algemeene belangen der mindere volksklassen. Ook nu nog, is in zeer enkele gevallen het minimum van den interest 8 à 9 en meestal loopt het bedrag der rente tusschen de 13 à 16 procent; ook nu nog worden de goederen, die de minste waarde hebben, *het hoogste* met renten bezwaard, en betalen de meest waardige goederen het *minste* bedrag aan renten. Het is voorzeker niet te eischen, dat eene bank van leening niet meer vordere dan 5 procent; want op die bank drukken verschillende lasten, zoo als de renten der aan anderen dan aan haar zelve toekomende kapitalen, voor het doen van beleeningen gebruikt; de huurwaarde of het onderhoud der gebouwen, waarin de banken zijn gevestigd; het onderhoud van het mobilair; de bezoldiging van het personeel der vereischte ambtenaren, enz. Daarentegen is het billijk, dat de bank van leening niet strekke om enorme winsten op te leveren; want dan voldoet ze niet aan hare roeping: eene toevlugt voor de oogenblikkelijke en tijdelijke verlegenheid.

De Regering is van meening, dat de groote hinderpaal, die bestaat tegen eene meer krachtdadige vermindering der lasten, welke aan de pandgevers worden opgelegd, — hierin bestaande, dat, boven de kosten van beheer der banken, uit die lasten ook moet worden voorzien in de renten der kapitalen, voor de beleeningen gebruikt, en in de huur der locaen, — slechts door één middel kan worden uit den weg geruimd. Dit middel is, volgens het gevoelen der Regering, om de winsten, door de banken gemaakt, uitsluitend te bestemmen tot aflossing der haar *niet* toebehoorende kapitalen, waarmede zij werken, en om den eigendom der vereischte gebouwen en meubelen te verkrijgen. Dit middel evenwel — zegt de Regering — kan slechts langzaam werken, »omdat, wil men de tegenwoordige pandgevers niet meer dan onvermijdelijk is bezwaren, ten voordeele dergenen, die in de toekomst van de banken gebruik zullen maken, de bronnen van inkomsten dier instellingen niet mogen worden geregeld met het doel om winsten te maken. Bij die regeling moet echter evenzeer worden vermeden, dat de banken aan verliezen en dus aan achteruitgang worden blootgesteld. Eenige speling moet dus worden gelaten, en de overschotten of winsten, daaruit voortvloeijende, behooren tot het voormelde einde te worden gebezigd, om na een meer of minder ruim tijdsverloop het oogmerk te bereiken: want, zijn eenmaal de banken in het onbezwaard bezit harer kapitalen, gebouwen en meubelen, dan vervallen de renten en huur voor een en ander uit de rij harer lasten, en kunnen dus de interesten, van de pandgevers te heffen, merkbaar worden verminderd. Hiertoe is het noodig, dat de banken, die tot dusverre meer als onderdeelen der gemeente-huishouding zijn beschouwd, hoewel door het openbaar gezag tot stand gebragt en aan het toezigt der overheid onderworpen, door de wet als op zich zelve staande inrigtingen worden erkend.«

Tot bereiking van dat doel, in de eerste plaats, heeft de Regering dezer dagen een wetsontwerp ingediend bij de Tweede Kamer, waardoor, bovendien, 1o. getracht wordt den twijfel weg te nemen, die wel eens is geopperd, of en in hoeverre de regeling van alles wat de banken betreft kan geacht worden aan de gemeenteraden toe te komen, met uitsluiting van de tusschenkomst van het Gouvernement; en 2o. gelet is zoowel op hetgeen de ondervinding, bij het ten uitvoer leggen van het besluit van 1826, in onderscheidene opzigten als wenschelijk heeft leeren kennen, als op de aanmerkingen, door de besturen der bestaande banken van leening, die der Gemeenten, waar zij zijn gevestigd, en Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën, gemaakt op een vroeger vervaardigd ontwerp, waarop die allen zijn gehoord.

Wat het eerste punt betreft, de Regering gaat — naar ons inzien, teregt — uit van de stelling, dat het toezigt en de tusschenkomst van het Gouvernement noodig zijn; want de strekking van vele gemeentebesturen, om de banken van leening tot bronnen van gemeente-inkomsten te maken, is wel sedert 1824 tegengestreefd, maar heeft daarom nog niet opgehouden: zoodat het allezins noodzakelijk schijnt, dat 's Lands Regering een wakend oog en een opperteezigt over die instellingen houde, zonder dat daarom iets te kort gedaan worde aan de zelfstandigheid der gemeenten. De Regering kon te eerder door dat beginsel geleid worden, omdat Belgie heeft doen zien, hoe nadeelig het is om, in dezen, den Gemeenteraden geheel de vrije hand te laten, zoodat dáár, bij eene wet van 30 April 1848, op nieuw aan de Regering den vereischten invloed tot wering van misbruiken of verkeerdheden moest worden toegekend.

Het wetsontwerp, waarvan wij spreken, is verdeeld in *vier* hoofdstukken. Het *eerste* betreft de banken door of van wege het openbaar gezag beheerd; het *tweede* de banken door en voor rekening van bijzondere personen gehouden; het *derde* bevat strafbepalingen en het *vierde* eenige algemeene bepalingen.

Het *eerste* hoofdstuk is verdeeld in acht afdeelingen; zij handelen over: 1o. den aard der banken; 2o. hare handhaving, oprigting en opheffing; 3o. het bestuur en toezigt over en de registers der banken; 4o. de inbrengers en hulpkantoren; 5o. de bezittingen, lasten, inkomsten en reserve-fondsen der banken; 6o. schadevergoeding, verlies van pandbrieven, verkoop van panden en beschikking over het daarbij verkregen overschot; 7o. gestolen en verloren goederen, en 8o. den inhoud der reglementen.

Tot nu werden de banken van leening beschouwd als »instellingen van liefdadigheid«; bij het ontwerp van wet worden zij, meer eigenaardig, verklaard, te zijn: »inrigtingen van openbaar nut.« Als *regel* is aangenomen, dat er zijn zullen banken van leening, door of van wege het openbaar gezag beheerd; terwijl de banken, door en voor rekening van bijzondere personen gehouden, alleen kunnen worden opgerigt bij volstrekte behoefte, onder voorafgaande toestemming des Konings, en altijd voor een' bepaalden tijd.

Talrijk zijn de voorschriften, die gegeven worden om te zorgen, dat het bestuur geregeld geschiede en het toezigt doeltreffend zij. Het beheer geschiedt door middel van een eigen en onbezoldigd beheer, dat door den Gemeenteraad wordt benoemd. Dat bestuur staat onder het toezigt van het gemeente- en het opperteezigt van het algemeen bestuur. De begrootingen en rekeningen der banken zijn onderworpen aan de goedkeuring van den Gemeenteraad, en deze behoeven de magtiging van den raad voor het opnemen en beleggen van gelden enz.

Zeer grondig is het onderzoek der Regering geweest, om te komen tot de beantwoording der vraag: of de instelling van »Inbrengers« behoorde te blijven bestaan, dan wel of ze vervangen zou worden door »hulpkantoren«. De Memorie van Toelichting bevat een zeer uitvoerig en degelijk overzigt van dat ingestelde onderzoek; zij maakt ons niet enkel bekend met hetgeen de betrokken banken van leening, Gemeente-besturen en de Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën daarover denken; maar zij geeft ons ook een verslag van 't geen in Belgie en Frankrijk ten deze is verrigt en ondervonden. De slotsom van de overwegingen der Regering is geweest: »dat het onderwerp zich nog in staat van proefneming bevindt; dat er eene langere ondervinding wordt vereischt, om eene vaste overtuiging te verwerven, wat in het duurzaam belang der pandgevers en der banken wenschelijk is, en dat het dus meest voorzigtig is, dat de wet de opheffing der inbrengers en hunne vervanging door hulpkantoren niet, zoo als in Belgie plaats had, stellig gebiede, maar, even als in Frankrijk na zeer rijpe beraadslaging bij het daar genomen eindbesluit is geschied, de regeling aan het administratief gezag overlate.

»Om die redenen is in art. 15 van het wetsontwerp het voortdurend aanwezen der inbrengers afhankelijk gemaakt van de door den Koning, telkens voor eenen bepaalden tijd, daartoe te verleenen vergunning, en in art. 17 de gelegenheid tot het oprigten van hulpkantoren opengesteld. Op die wijze blijft de regering in staat den gang der zaak langer en grondig te kunnen gadeslaan, en kan zij verder handelen naar gelang der stellige en blijvende uitkomsten, waarvan nader zal blijken.

»Voorts is, ten einde misbruiken van de zijde der inbrengers zooveel mogelijk voor te komen, in art. 16 bepaald, dat, onverminderd de uitoefening op hen van hetzelfde toezigt waaraan de banken zijn onderworpen, hunne handelingen, door of van wege het bestuur der bank, minstens eenmaal elke drie maanden, bepaaldelijk, moeten worden nagegaan, en dat van de bevinding aan den gemeenteraad wordt verslag gedaan.«

Ten einde voorts het hoofddoel der wet te bevorderen, zijn de volgende bepalingen gemaakt:

1o. Voor de kapitalen, tot het beleenen van panden vereischt, mag, voor zooverre zij borgtogten van ambtenaren zijn of aan gemeenten of instellingen van weldadigheid toebehooren, geene hoogere rente dan vijf ten honderd 'sjaars, en nimmer dividend of aandeel in de winst worden verstrekt.

2o. De renten, van de pandgevers te heffen, mogen niet hooger zijn dan noodig is om, met het niet opgeëischte overschot van verkochte panden, met hetgeen voor kosten van administratie en de hulpkantoren wordt geheven, en met de opbrengst der belegging van tijdelijk beschikbare kapitalen, te voorzien in de renten der kapitalen en verdere onvermijdelijke uitgaven der banken, zoo nabij mogelijk berekend. Die renten worden, des noodig, op bevel des Konings verminderd, zoodra de voormelde middelen, gedurende drie achtereenvolgende jaren, de lasten genoegzaam te boven gaan. Zij worden berekend van den dag der pandbeleening tot en met dien der lossing. Het minimum mag niet hooger zijn dan één cent. De breuken van minder dan één halven cent zijn ten voordeele der bank. Van hen, die in hulpkantoren goederen te pand geven, kunnen, boven de renten, kosten van administratie worden geheven, zoo lang mogelijk berekend naar het bedrag der beleende som. Die heffing mag alleen bij de pandbeleening, niet bij de lossing geschieden.

3o. Hetgeen de middelen der banken meer opbrengen dan de lasten bedragen, wordt gebruikt:

a. gedeeltelijk tot het vormen van een reserve-fonds tot een voor elke bank te bepalen maximum, bestemd tot dekking van mindere opbrengst in een of meer jaren, en, bij behoefte, tot aanvulling van het kapitaal voor de beleeningen vereischt; en *b.* gedeeltelijk en, na bereiking van het maximum van het reservefonds, geheel: 1o. tot aflossing der kapitalen, die niet

het eigendom der bank zijn, te beginnen zooveel mogelijk met de meest bezwarende; 2o. tot het aankoopen der vereischte localen en meubelen. En:

4o. Indien eene bank alle kapitalen, die niet haar eigendom zijn, afgelost, de vereischte localen en meubelen verkregen en haar reserve-fonds tot het bepaalde maximum gebragt heeft, wordt de meerdere opbrengst, in het eerste lid van art. 23 bedoeld, gebruikt ten behoeve der armen.

De gemeenteraad beschikt daaromtrent onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Eindelijk is voorgeschreven, dat de reglementen der banken van leening moeten worden herzien, binnen een, door den Koning voor te schrijven, termijn. Als algemeene regels voor die reglementen zijn de volgende voorgeschreven:

a. het getal, de diensttijd, aftreding en wederbenoembaarheid der leden, de voortzetting en de werkzaamheden van het bestuur;

b. het getal ambtenaren en bedienden, de wijze hunner benoeming, schorsing en ontslag, hunne bezoldiging, de aard hunner werkzaamheden, hunne verantwoordelijkheid en het bedrag hunner borgtogten;

c. het getal, de inrigting en werking der hulpkantoren, waar die worden vereischt;

d. het getal, de wijze van benoemen, beboeten, schorsen en ontslaan, de pligten en verantwoordelijkheid, het loon en het bedrag van de borgtogten der inbrengers, waar er zijn;

e. de maatregelen van voorzorg tegen misbruiken en ontrouw door ambtenaren, bedienden en inbrengers vereischt;

f. de inrigting der registers en schrifturen in de banken, hulpkantoren en door de inbrengers te houden, en der aan de pandgevers uit te reiken pandbrieven;

g. het bedrag der kosten van herstellingen aan gebouwen, bij bereiking waarvan die herstellingen worden geacht buitengewoon te zijn en met vernieuwing gelijk te staan;

h. het bedrag der renten voor alle beleeningen en dat der kosten van administratie, des noodig, voor de beleeningen in hulpkantoren te vorderen;

i. het maximum van het reserve-fonds en de gedeelten van de winsten te bestemmen tot elk der einden, hierboven sub No. 4 vermeld;

k. de tijd, gedurende welken de banken en hulpkantoren minstens voor de pandgevers moeten geopend zijn;

l. de voorwerpen, die niet tot pand mogen worden aangenomen, en het minimum der beleeningssom, dat niet hooger dan één gulden mag zijn;

m. de wijze van beleenen, vernieuwen der beleening en lossen der panden, of het gedeeltelijk aflossen der beleende som, ook van panden, die bij verkoopingen zijn opgehouden, en het uiterste tijdstip, waarop de niet-verkochte panden kunnen worden gelost;

n. de wijze van schatten der panden, bij de eerste en bij vernieuwing der beleening;

o. de maatregelen van voorzorg, bij het aannemen en bewaren der panden in acht te nemen, en de wijze van verzekering der daarvoor vatbare panden tegen brandschade;

p. de tijd, de wijze en voorwaarden van verkoop der panden, de wijze van bekendmaking daarvan, en van het vooraf ter bezigtiging stellen, waar dit kan;

q. de wijze van aankondigen van hetgeen ter beschikking van den pandgever is;

r. de artikelen dezer wet en van het reglement, welke, ter voorlichting der pandgevers, in de plaatsen waar deze in de banken, de hulpkantoren en bij de inbrengers worden toegelaten, steeds op in het oog vallende wijze en voor hen duidelijk leesbaar moeten voorhangen; en

s. hetgeen verder, niet in strijd met de bepalingen dezer wet, door den Koning, in het belang der banken en der pandgevers, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur mogt worden voorgeschreven.

Wij gelooven, dat door dit wetsontwerp op doeltreffende wijs zal worden voorzien in de reeds lang erkende behoefte aan regeling van dit onderwerp, waarvan de werking en de invloed zich zoo kenbaar in de rijen der minder gegoede klasse doen gevoelen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De Parijsche tentoonstelling zal tot 15 November geopend blijven.

Van het krijgstooneel uit het Oosten zijn geene nadere berigten ontvangen, waarop valt staat te maken; — van dat in de Oostzee verneemt men, dat acht Engelsche schepen, den 27 Sept., voor Riga waren gekomen en gedurende eenige uren Donamunde en het dorp Boullen hadden beschoten. Deze krijgsverrigting, geheel van ondergeschikt belang, zal wel de laatste zijn, die de verbonden smaldeelen dit jaar in de Oostzee zullen ondernemen; want de meeste schepen keeren, bij het vorderen van het jaargetijde, huiswaarts.

Het is onwaar bevonden, dat de Russen bij het bestormen van Kars eene nederlaag zouden hebben geleden.

De Parijsche *Constitutionnel* spreekt over de thans bestaande vooruitzigten op herstel des vredes, en zegt hoofdzakelijk: »Volgens het door de Russische diplomatie zelve herhaaldelijk verkondigde beginsel, moeten bij nieuwe vredesonderhandelingen de gedane zaken tot grondslag genomen worden. Wat nu zijn de gedane zaken? De vernietiging der Russische vloot, de verwoesting van Sebastopol, het onbetwistbare bezit der Zwarte en der Azofsche Zee, en eerlang de vermeestering der geheele Krim, die als een ontwijfelbaar zeker feit beschouwd kan worden. Ziedaar den noodzakelijken grondslag van de beraadslagingen eener nieuwe conferentie, hetzij deze te Weenen of elders bijeenkome. Van de in 1854 door de Westersche mogendheden gestelde voorwaarden (de zoogenaamde vier waarborgpunten) kan thans geen sprake meer zijn. De Krim maakt een onderpand uit, hetwelk in de handen der geallieerden zijn moet, alvorens ernstig gemeende vredesonderhandelingen kunnen geopend worden. Op dit oogenblik zou een vredesvoorstel van Rusland niets anders kunnen zijn, dan een valstrik. Want het is niet te denken, dat het Russische gouvernement zich de harde lessen, die het in den loop des oorlogs reeds ontvangen heeft, zal ten nutte maken. Is de Krim in de magt der geallieerden, dan ligt Bessarabie aan alle zijden bloot, en zal deszelfs lot beslist worden door eenen veldtogt in het aanstaande voorjaar.»

De *Times* betoogt wederom, dat het nu reeds tijd is om den politieken toestand der Donau-vorstendommen op nieuw te regelen, vooral ook met het doel om de overvloedige graanteelt dier landen voor de voeding van westelijk Europa dienstbaar te maken. De regeling der aangelegenheden van het Oosten, inzonderheid van de Donau-landen (zegt de *Times*) is eene zaak van groot belang voor allen, die bedacht zijn op middelen om de digt bevolkte landen van westelijk Europa van het dagelijksch brood te voorzien. Het kan bezwaarlijk betwijfeld worden dat, zoo die beschaafde landen in hunne ontwikking niet stilstaan of zelfs achteruitgaan zullen, bestendig nieuwe bronnen van voedselstoffen voor hen gezocht moeten worden. Amerika bevolkt zijn grondgebied met tienduizenden bewoners der oude wereld, terwijl het zijn eigen volksstam door vruchtbare voortteeling schielijk ziet vermenigvuldigen. Aldaar bestaat bij de bevolking eene natuurlijke strekking, om in talrijkheid sneller toe te nemen dan de hoeveelheid voedsel, die zij voortbrengt; of althans zullen de nieuwe landstreken, die er ontgonnen en in graanakkers herschapen worden, al verder en verder van den Atlantischen oceaan verwijderd zijn, en alzoo minder tot Europa's voeding kunnen bijdragen. Het zou, uit het politieke oogpunt, niet wenschelijk zijn, dat Rusland het eenige land ware, hetwelk het tekort kon aanvullen. Het is te hopen, dat er nimmer een tijd kome, waarin het Britsche volk uit Odessa en Taganrog zijn voedsel moet ontvangen: dan toch zou Rusland te veel vat op het Westelijk Europa, op de staatkunde en den handel des Westens hebben; een alleenheerscher, die aan Europa het voedsel zou kunnen onthouden, zou onweêrstaanbaar voor zijne naburen zijn, en daardoor de magt hebben om gevaarlijke plannen ten uitvoer te brengen. Onder de landen, welke den mensch de nooddruft kunnen verschaffen, is Turkije het naaste en meest toegankelijke: de ontwikkeling van dat land zou eene weldaad voor de beschaving, eene geruststelling voor Europa zijn: zij zou de hulpbronnen des menschdoms vermeerderen, en hen beschamen, die vreezen dat de vooruitgang der beschaving, door gebrek aan voedingsmiddelen, gestuit zal worden. Onder de provincien van het Turksche rijk zijn de Donau-vorstendommen, die, welke in de hoogste mate het bezit van een vruchtbaren bodem en van eene arbeidzame bevolking paren aan het bezit van gemakkelijke toegangen, indien namelijk de groote hartader dier landen, de Donau, bevrijd wierd van de door Rusland daarin gelegde hinderpalen en slagboomen.

Ten aanzien van den stand der zaken wordt het navolgende uit Rusland gemeld: in Petersburg verklaart zich de oud-Russische partij, in welker handen de leiding der staatsaangelegenheden thans berust, voor het doorzetten van den oorlog, liever dan voor het sluiten van eenen vernederenden vrede. Graaf Nesselrode, die, in zijne bekende circulaire van 22 Augustus, den val van Sebastopol schijnt te hebben vooruitgezien, gewaagt in dit staatsstuk dan ook alleen van eervolle vredes-voorwaarden, welke de Westersche mogendheden zelf zullen dienen aan te bieden, opdat Rusland die zou kunnen aannemen. Rusland rekent nog te zeer op de uitgebreide middelen van verdediging, welke hetzelve ten dienste staan; op de onzijdigheid van Duitschland; op de mogelijkheid van eene verzwakking van de Fransch-Engelsche alliantie, en op onvoorziene omstandigheden, die plotselijk aan den staatkundigen toestand in Europa eene geheel andere wending kunnen geven. Of het zich daarin zal bedriegen, zal de toekomst leeren. Wat ook in openbare bladen moge worden gemeld van eene vredelievende stemming van het Kabinet van Petersburg, laat zich in de navolgende zinsnede zamenvatten: »Of een eervolle vrede, of een oorlog op leven en dood.» De strijd in de Krim is uit dien hoofde onvermijdelijk, even als de strijd voor Sebastopol. Eene vermeestering van de Krim zal het sluiten van den vrede nog moeijelijker maken. Keizer Napoleon heeft, ook met eene gematigde gezindheid, wel den oorlog, maar geenszins den vrede in zijne hand. De vrede hangt af van Rusland en van Engeland. Mogt het alzoo in den loop des winters weder tot onderhandelingen komen, zoo is het te duchten, dat deze op nieuw vruchteloos zullen afloopen.»

De Oostenrijksche regering gaat voort met het beramen van plannen tot regeling der geldmiddelen. De navolgende ontwerpen zijn aan de bank voorgesteld. De regering doet afstand van de hypotheek, en waarborgt haren schuld door Staatsdomeinen, ter waarde van 175 millioen, met de inkomsten daaraan verbonden. De bank is verder gemagtigd om een hypothecaire bank op te rigten met een kapitaal, dat voorloopig bepaald is op 20 millioen, waarvan zij actien zal uitgeven.

OOSTENRIJK.

De 29 September is voor het bestuur der oostenrijksche Staten een belangrijke dag geweest, vermits de organisatie der regterlijke magt en van het burgerlijk bestuur destijds haar beslag had erlangd; ook in Gallicie zijn op dien dag voor al de oostenrijksche onderdanen gelijke wetten en verordeningen, zoo voor het regtswezen, als voor de burgerlijke administratie, verbindende verklaard en alzoo ingevoerd. — Wat de geldmiddelen betreft, ziet men met den eersten de bekendmaking te gemoet van de staatsbegrooting voor het aanstaande jaar 1856, waarbij van belangrijke bezuinigingen zal blijken, en een niet meer aanzienlijk tekort zal worden aangewezen, waarin nog door buitengewone middelen zal behooren te worden voorzien.

GROOT-BRITTANJE.

Ofschoon de opperbevelhebber der Britsche troepen in de Krim bij voortduring hevig door de dagbladen wordt aangevallen, schijnt het niet, dat de regering zich daaraan stoort. Men weet dat drie maarschalken zijn benoemd; en meende daarin een blijk te zien dat de luit.-gen. Simpson in ongenade was gevallen, doch de dwaling was van korten duur. De opperbevelhebber is ook bevorderd.

— Laatstleden Donderdag werd te Manchester eene vergadering van 260 personen gehouden, in welke den heer Bright dank werd toegebragt voor de moedige wijze, op welke hij de belangen der Vrienden des Vredes in het Parlement verdedigd heeft. De heer Bright betuigde zijne erkentelijkheid in eene redevoering, wier voornaamste zinsneden strekten om de voordeelen van het volksonderwijs te doen uitkomen, aan hetwelk de Kwakers hunne zorgen in zoo hooge mate wijden. Voorts zeide hij, met betrekking tot den oorlog, het volgende: »Sedert een jaar heeft de oorlog eene som verzwolgen, die voldoende zijn zou om aan ieder huisgezin in het Rijk 30 ponden sterling voor huur uit te betalen. De oorlog is onregtvaardig, hoogst onregtvaardig. Maar zij, die hem voor regtvaardig houden, moeten de gevolgen er van dragen. Echter is het minstens noodig, dat het Volk genoeg onderwezen worde, om in staat te zijn de gangen der Regering na te gaan en om aan dertien mannen, die het Kabinet uitmaken, en aan de Pairs van Engeland, die geene lastgevers hebben of staatkundige verpligtingen op zich hebben genomen, niet toe te laten een stelsel te volgen, dat groote rampen na zich kan slepen, evenmin als gij lieden, over welke gij in het geheel geen toezigt kunt houden, het beheer uwer bezittingen toe zoudt staan.»

PRUISSEN.

De aandacht blijft nog voortdurend op de verkiezingen gevestigd. Het schijnt dat ten slotte het midden en de linkerzijde meer velds zullen behouden, dan aanvankelijk verwacht werd.

— HH. MM. worden Zaturdag in Potsdam terug verwacht. Dat de Koning het bezoek van den Koning van Wurtemberg op den Stolzenfels dadelijk zou beantwoorden met een tegenbezoek te Stuttgart, wordt in twijfel getrokken. Dit bezoek, als van een Vorst, met welke de staatkundige betrekkingen een tijdlang zijn afgebroken geweest, heeft echter hier ter stede een zeer aangenamen indruk gemaakt. De genoemde Vorst is dan ook door den Koning van Pruissen met de meeste hartelijkheid ontvangen, en heeft het feest van zijnen geboortedag te midden van het koninklijke pruissische gezin gevierd.

DENEMARKEN.

Tot dusverre wist men door telegraphische berigten alleen, dat de Deensche Tweede Kamer, na den 26 September een gedeelte van het regeringsvoorstel betrekkelijk de constitutie te hebben verworpen, den volgenden dag een tegenovergesteld besluit genomen en dat voorstel met 51 tegen 44 stemmen aangenomen heeft, zonder dat aangaande de aanleiding tot dit laatste votum eenige opheldering gegeven was. Uit de thans ontvangen meer omstandige berigten blijkt, dat tot het laatste oogenblik alles heeft afgehangen van eene ultra-liberale fractie van 10 of 12 leden, die getracht heeft door het voorstellen van amendementen eenige wijziging in het regeringsvoorstel te verkrijgen, maar die, ziende dat het ministerie bij zijn voornemen bleef, om geenerlei wijziging toe te laten en liever af te treden, waardoor het land aan grooter moeijelijkheden zou blootgesteld zijn geworden, genoodigd is met voor het voorstel te stemmen, hetwelk daardoor eene meerderheid erlangd heeft. Intusschen is nog in dezelfde zitting van den kant der genoemde fractie het voorstel gedaan om den Koning bij een eerbiedig adres te verzoeken, dat alsnog eenige wijzigingen in de constitutie mogten worden gebragt, welk voorstel den 29 door de Kamer met 54 tegen 8 stemmen aangenomen is; 23 leden namen aan die stemming geen deel. Nadat de voorzitter met de overbrenging van het vastgestelde adres aan den Koning belast was geworden, is de buitengewone zitting gesloten. Gelijk reeds gemeld is, moest de gewone zitting van de Kamers den 1 dezer geopend worden.

FRANKRIJK.

In ons vorig nommer is reeds gemeld, dat te Parijs de prijs van het slagtvleesch voortaan van overheidswege bepaald zal worden, gelijk er reeds sedert lang met den prijs van het brood geschiedt. Hiertoe is, volgens hetgeen aan de *Indépendance Belge* gemeld wordt, eerst na langdurige overwegingen besloten. Te Parijs mag het bedrijf der vleeschhouwers slechts uitgeoefend worden door een bepaald aantal personen, die alzoo een monopolie hebben en des prijs konden regelen zoolang zij zich onderling verstonden. In dezen staat van zaken kon de overheid, na onderscheidene middelen tot verlaging der vleeschprijzen zonder vrucht aangewend te hebben, een van twee wegen inslaan; het kon of het monopolie der slagers opheffen en zich op de natuurlijke uitwerking der herstelde vrijheid van mededinging verlaten, of dat bedrijf nog meer aan banden leggen en zelve den prijs bepalen. Het eene en het andere had zijne voorstanders; degenen, die de nadeelige gevolgen van de beperking der vrijheid door verdere beperking derzelve wilden weggenomen hebben, behielden de bovenhand.

De verordening, waarbij de zetting der vleeschprijzen te Parijs ingevoerd is, verwijst naar een artikel eener nog geldige wet van het jaar 1791, betrekkelijk de inrigting der gemeentelijke politie. Dat artikel bepaalt, dat vooreerst geene andere mondbehoeften dan brood en slagtvleesch aan de zetting mogen onderworpen worden.

SPANJE.

Een ontwerp, tot organisering van het leger tot op 70,000 man, is de Cortes aangeboden. Die Vergadering heeft een ontwerp aangenomen tot toelating van staatkundige uitgewekenen.

BELGIE.

De generaal Changarnier is, van zijne reis naar Duitschland, te Mechelen teruggekeerd.

— De *Indépendance*, die anders zeer tegen alle zetting of dergelijke bepaling van handel is, kan niet geheel misbillijken den maatregel, thans in Parijs genomen, tot het vaststellen van een prijs voor het vleesch. Het blad zegt, dat, in theorie, de zaak afkeurenswaard moge zijn, doch in de staathuishoudkunde, gelijk in alle andere zaken, het volstrekte niet opgaat, en er vaak omstandigheden zijn, buiten het bereik van menschelijk vooruitzigt, die in de toepassing van beginselen wijziging moeten doen brengen.

Het blad is tot deze beschouwing gebragt door de gevolgen van de afschaffing der broodzetting te Brussel. Het was een der sterkste voorstanders daarvan, doch erkend, dat die afschaffing niet beantwoord heeft aan de verwachtingen, welke men daarvan gekoesterd heeft.

CHINA.

Uit Hong-Kong is slechts weinig nieuws te vermelden. De Britsche met de Amerikaansche zeemagt vereenigd, heeft eene groote vloot van roovers in de nabijheid van Kutan gekastijd, waarbij acht matrozen om het leven kwamen, terwijl er zestien gewond werden. Kapitein Tellomes viel in een der prijs gemaakte jonken, doch, gelukkig, zonder persoonlijk letsel. — Niet minder dan tien zeeroovers-jonken werden genomen en vernield, waarvan het scheepsvolk òf vermoord òf buiten gevecht gesteld werd, in het geheel ongeveer 500 man. 23 van de kleinere jonken, begunstigd door de duisternis des nachts en andere toevallige omstandigheden, wisten te ontkomen.

Er is niets nieuws te vermelden betreffende den Chineschen opstand, die ten laatste schijnt opgehouden te hebben. Tegen het eind van het jaar zullen de opstandelingen welligt op nieuw moed krijgen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG, 5 OCTOBER.

In deze zitting is ingekomen eene missive van de Algemeene Rekenkamer, houdende berigt, dat, door het eervol ontslag aan het lid, den heer J. P. Mansveldt verleend, er eene vacature in dat collegie is ontstaan. — Wordt besloten, dat in eene volgende vergadering de dag zal worden bepaald, waarop tot de aanvulling dier vacature zal worden overgegaan.

Reeds zijn er onderscheidene adressen ontvangen van personen, die bij de vervulling dier betrekking in aanmerking wenschen te komen. — De namen der adressanten zullen op eene lijst worden geplaatst.

Eenige ingekomen adressen zullen aan de daartoe betrekkelijke commissie worden verzonden. Daaronder bevindt zich een adres van den heer P. Blussé and anderen, die wettelijke maatregelen verzoeken tot het te keer gaan van het misbruik van den sterken drank.

De VOORZITTER deelt mede, dat door de afdeelingen tot rapporteurs gekozen zijn: over Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting, de heeren Hoffman, van Lennep, Zijlker, Groen van Prinsterer en de Kempenaer; h. VII, de heeren Luijben, van Lennep, van Nispen van Sevenaer, Groen en de Kempenaer; h. VIII, de heeren Wintgens, Dommer v. Poldersveldt, Hugenholtz, van Bosse en van Franck; h. IX A., de heeren van Lijnden, Heemskerk, Meeussen, van Bosse en Dirks; h. IX B., de heeren Bosscha, Sander, van Nispen, van Goltstein en de Brauw; h. X en XI, de heeren Wintgens, Dommer, Beens, van Bosse en van Franck en h. XII, en de wet op de middelen, de heeren van Lijnden, Heemskerk, Meeussen, van Bosse en Dirks.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over dertig naturalisatie-wetten. Zonder discussie worden achtervolgens aangenomen de ontwerpen van wet, tot het verleenen van naturalisatie aan J. E. Heckler, te Indramayoe, residentie Cheribon, R. M. Pereira, W. Ihne en A. Schade, allen te Soerabaya; C. Andreas, C. van Boonemann en P. N. Martherus, te Samarang; E. Lewis, G. H. Echlenbeck, E. M. Gumprich, A. Fraser, H. Burger, T. Bonhote, D. T. Pryce, G. Eisinger, A. E. Waszklewicz, J. Pryce, C. F. Pandel, C. A. D. Bauer en F. W. Heineken, allen te Batavia; P. H. H. Verschueren te Heijthuijsen; G. van der Bach, te Broek; J. W. H. Werlemann, te Amsterdam; G. Schooff, te Lobith; J. H. Horn, te Middelburg; F. W. J. Meijer, te Hellevoetsluis; H. P. J. Hennus, te Venlo; J. E. G. T. Kluge, te Wilnis; J. Rasch, te Utrecht; en A. C. Houben, te Stevensweert.

De vergadering is vervolgens tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Daar de werkzaamheden in de afdeelingen voor het oogenblik zijn afgeloopen, zoo is de Kamer voor eenige weken uiteen gegaan. Het onderzoek over de begrootings-wetten is in de afdeelingen afgeloopen. Thans moeten de verslagen nopens dat onderzoek worden opgemaakt, waarna de Regering in de gelegenheid zal zijn hare antwoorden in gereedheid te brengen. Men verzekert, dat het reces tot het einde dezer maand zal duren.

's Gravenhage, 5 October.

Onze tegenwoordige Vorst draagt het Fransche grootkruis. Koning Lodewijk Filips had, als Koning van Frankrijk, het grootkruis onzer Militaire Orde van Koning Willem II ontvangen. Keizer Napoleon, ofschoon sedert nagenoeg 3 jaren door Frankrijk als Vorst erkend en gehoorzaamd, bezat het nog niet. Herhaaldelijk hebben wij uit den mond des Ministers van Buitenlandsche Zaken gehoord, dat wij met al de oorlogvoerende Mogendheden op den besten voet staan, en bepaaldelijk ook van Frankrijk niets dan bewijzen van welwillendheid ontvangen, zoodat zelfs, bij des Ministers weten, geen Fransche kruiser nog één Nederlandsch schip had gevisiteerd.

Moet het, onder deze omstandigheid, verwondering baren, dat men er op uit is geweest om onaangename vergelijkingen te voorkomen, en aan ieder Vorst, welke Frankrijk als zijn Hoofd erkent, dezelfde bewijzen van hoogachting te verleenen? Of kan een minder magtige Staat het in zijn belang achten, *coups d'épingle* aan grootere Staten toe te brengen?

Het komt ons voor, dat, onder die omstandigheden, het schenken van ons Grootkruis aan den Keizer der Franschen niet de afkeuring verdient, welke wij, tot onze groote verwondering, dezer dagen in een dagblad zagen uitgedrukt. In dat blad wordt van lastigen aandrang (*pressie*) gesproken. Waar, vragen wij, is het bewijs daarvan? Wanneer heeft het tegenwoordig Ministerie van eenige buitenlandsche Mogendheid pressie ondervonden en daaraan toegegeven? Zoodanige pressie laat zich, waar het een bewijs van welwillendheid en eerbetoon geldt, ook niet denken. Zij zou er alle waarde aan ontnemen, en, zóó zij bestaan had, zou het bewijs geleverd zijn, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken te laat had ingezien, wat 's Lands wezenlijk belang medebragt, of dat hij te lang teruggedeinsd was voor het geschreeuw derzulken, die in hun studeervertrek niet bekend kunnen zijn met al de bijzonderheden onzer Buitenlandsche politiek.

Wij zouden echter het gedrag onzer Regering omtrent Frankrijk moeten afkeuren, indien, bij het aangenomen stelsel van onzijdigheid, aan den Franschen Keizer, bij uitsluiting, dit bewijs van 's Konings welwillendheid ware geschonken. Dit is echter, volgens de loopende geruchten, het geval niet. Van eene geloofwaardige zijde toch wordt verzekerd, dat, bij een afzonderlijk besluit, op denzelfden dag genomen, het Grootkruis onzer Orde ook aan Keizer Alexander is geschonken. Wij verheugen er ons over, dat onze geëerbiedigde Vorst aan Zijn gevoel voor een doorluchtig bloedverwant heeft kunnen voldoen, en heeft kunnen bewijzen, de banden van welwillendheid, die steeds tusschen dit Rijk en Rusland hebben bestaan, niet te zijn vergeten.

Wij zouden dit onderwerp, dat met teedere quaestien van buitenlandsche politiek, waaromtrent de minste onvoorzigtigheid het dierbaar vaderland in groote ongelegenheden zou kunnen brengen, niet hebben aangeroerd, zoo een onbekookte aanval er ons niet toe had genoopt.

Niemand — zoo komt het ons althans voor — wien de Nederlandsche belangen waarlijk ter harte gaan, zal er anders over denken.

Bij Koninklijk besluit is aan P. Blom, gewezen commies bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, verleend een pensioen ten laste van den Staat ten bedrage van *f* 1066 's jaars.

Z. M. heeft den heer T. C. Zur Mühlen erkend als vice-consul van Belgie aan den Helder, voor de havens van Texel en het Nieuwe Diep.

Z. M., willende een blijk geven van Hoogstdeszelfs tevredenheid aan de nagemelde kommandanten van dienstdoende schutterijen, wegens hunne in die betrekking bewezene langdurige en goede diensten, heeft goedgevonden, den personelen rang van luitenant-kolonel te verleenen: aan den majoor H. W. Roelants, kommandant der dienstdoende schutterij te Schiedam; aan den majoor G. J. Sprenger, kommandant der dienstdoende schutterij te Middelburg; aan den majoor jhr. R. Sandberg, kommandant der dienstdoende schutterij te Zwolle; aan den majoor mr. E. J. Offerhaus, kommandant der dienstdoende schutterij te Groningen.

Wij vernemen met zekerheid, dat H. M. de Koningin-moeder den 9 dezer zich naar Weenen zal begeven. H. M. zal de reis *incognito*, onder den naam van gravin van Soestdijk, doen. De Koningin zal vergezeld worden door den grootmeester baron van Tuyll van Serooskerken, door de gravin-douairière van Limburg Stirum en jonkvrouwe van Capelle. Na eenigen tijd aan het hof te Weimar bij HD. dochter en zuster te hebben doorgebragt, is H. M. voornemens zich gedurende eene poos in Italie op te houden.

Het onderzoek der begrootingswetten voor 1856 is bereids in 2 afdeelingen der Tweede Kamer afgeloopen. Heden worden die wetten nog door 3 afdeelingen onderzocht. Na afloop daarvan zullen in de afdeelingen behandeld worden de wetsontwerpen: 1o. nopens het postkantoor te Amsterdam, en 2o. voor de begrooting van den arbeid der gevangenen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken en de Minister van Financien vermeenen in herinnering te moeten brengen, dat de Nederlandsche onderdanen, die, hetzij voor eigen rekening, hetzij voor die van een Nederlandsch huis, als fabrikanten en kooplieden, of als handelsreizigers van dezen, in Pruissen of de verdere Staten van het Tolverbond, waartoe thans ook behooren Hannover, Oldenburg en Schaumburg-Lippe, rondreizen, om er aankoopen te doen voor de behoeften hunner nijverheid, en er bestellingen met of zonder monsters op te doen, doch zonder met koopwaren rond te venten, en die ter zake van dezen hunnen handel in de vermindering van het patentregt wenschen te deelen, waarop zij, volgens het traktaat, op den 31sten December 1851, tusschen Nederland, Pruissen en de verdere Staten van het Tolverbond gesloten, aanspraak kunnen maken, tot dat einde verpligt zijn zich te voorzien van de daartoe vereischte verklaring, op hunne aanvraag, door den Burgemeester hunner gemeente af te geven.

Naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1855 (*Staatsblad* no. 40), houdende bepalingen nopens het onderzoek der stoomtuigen en het toezigt op hun gebruik, en van Zr. Mjs. besluit van dezelfde dagteekening, no. 55, aangehaald in de *Staats-Courant* van 30 Mei, waarbij de heeren A. A. C. de Vries Robbé en P. J. J. Bogaert tot ingenieurs der eerste klasse voor het stoomwezen zijn benoemd, is, bij beschikking van 1 Junij jl. bepaald, dat de werkkring van den ingenieur de Vries Robbé zich uitstrekt over de provincien Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe; en die van den ingenieur Bogaert over de provincien Noordbrabant en het Hertogdom Limburg.

Bij beschikking van 2 October is de waarneming der betrekking van adspirant-ingenieur voor het stoomwezen, met ingang van den 1sten October 1855, en tot wederopzegging, opgedragen aan den heer P. K. Bakker Korff, welke in die betrekking is toegevoegd aan den ingenieur der 1ste klasse de Vries Robbé.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, in aanmerking nemende dat het getal leerlingen voor de telegrafie, na het laatste vergelijkend onderzoek benoemd, bij het toenemend telegrafisch verkeer, niet toereikend is voor de behoefte, en ter voorziening daarin willende overgaan tot een nader onderzoek, heeft ter kennisse van de belanghebbenden gebragt:

1o. tot opleiding en oefening van telegrafisten voor de dienst van den rijkstelegraaf, wordt na vergelijkend onderzoek een aantal van hoogstens *twaalf* leerlingen toegelaten, om op nader aan te wijzen plaatsen onderrigt te ontvangen;

2o. de leerlingen ontvangen eene bezoldiging van één gulden daags, en kunnen, na voldoende blijken van geschiktheid gegeven te hebben, dingen naar de betrekking van telegrafist der derde klasse, op eene jaarwedde van *zes honderd* gulden,

3o. voor het vergelijkend onderzoek, om als leerling te worden toegelaten, moet men zich vóór of uiterlijk op den 20sten November 1855 bij het Departement van Binnenlandsche Zaken hebben aangemeld, met een *op zegel* geschreven adres, bevattende naauwkeurige opgaaf van naam, voornamen en woonplaats. Gelijktijdig moeten worden overgelegd bewijsstukken, waaruit blijkt, dat men is:

a. Nederlander;

b. tusschen 21 en 30 jaren oud;

c. van gezond ligchaamsgestel en zonder gebreken; als doofheid en bijziendheid, volgens schriftelijke verklaring van een erkend geneesheer, wiens handteekening door het gemeentebestuur zijner woonplaats moet zijn gewaarmerkt.

d. van onberispelijk gedrag, volgens schriftelijke verklaring, na den 1sten Januarij 1855 afgegeven door, of van wege het gemeentebestuur van des verzoekers vaste woonplaats;

4o. het vergelijkend onderzoek, waartoe de belanghebbenden nader worden opgeroepen, heeft plaats te 's Gravenhage, op den 11den December 1855 en volgende dagen;

5o. de mededingenden moeten blijken geven van ervaren te zijn in:

a. het schrijven van zeer leesbaar schrift;

b. de Nederlandsche, Hoogduitsche en Fransche talen;

c. het maken van een opstel in eene dezer drie talen;

d. de beginselen der cijferkunst met de leer der evenredigheden, die der gewone en tiendeelige breuken, de kennis van de Nederlandsche maten en gewigten en het rekenen zonder fouten;

e. de eerste beginselen van stel- en meetkunst;

f. de eerste gronden van het regtlijnig teekenen.

6o. de mededingenden, die blijken geven, behalve de genoemde vakken, ook de natuurkunde, inzonderheid de leer van het galvanismus en de toepassing daarvan op de telegrafie, de Engelsche taal en het boekhouden te hebben beoefend, zullen bij voorkeur worden toegelaten en tot verdere bevordering in aanmerking komen;

7o. de adressen om tot het vergelijkend onderzoek te worden toegelaten worden buiten beschikking gehouden, zoo zij òf als *ongezegeld* vallen in de termen van art. 8 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* no. 47), òf verzoeken behelzen om ontheven te worden van eene of meer bepalingen, hierboven onder 3 en 5 aangewezen, hetzij nopens de grenzen van den ouderdom, hetzij omtrent de vakken, waarvan de kennis wordt verlangd;

8o. personen vroeger vergelijkend onderzocht, doch op wien toen de keuze niet is gevallen, moeten zich, zoo zij tot het aanstaande vergelijkend onderzoek wenschen te worden toegelaten, daartoe *op nieuw*, bij *gezegeld* verzoekschrift aanmelden, met overlegging der, zoo veel noodig, aangevulde bewijsstukken, overeenkomstig het gezegde bij no. 3.

In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt, de heer Simeon Rosen, eerste gildebankier te Warschau.

Gisteren avond had alhier de eerste vergadering van het saizoen plaats van de 's Gravenhaagsche afdeeling der Maatschappij tot afschaffing van den sterken drank. De Voorzitter, de heer van Hoogstraten, opende deze eerste vergadering met eene hartelijke toespraak aan allen, die tegenwoordig waren. Daarna trad als spreker op de met lof bekende staathuishoudkundige, de heer Mr. J. L. de Bruin Cops, die in eene voortreffelijke rede, door cijfers gestaafd, de afschaffing van den sterken drank alsmede het nadeelige daarvan betoogde. Alsnu werd opgave gedaan van een groot getal nieuwe leden. Vervolgens bragt de WelEd. heer J. Bakker, de afgevaardigde van de 's Gravenhaagsche afdeeling die was geweest ter algemeene vergadering in de maand Julij te Amsterdam gehouden, rapport uit betrekkelijk het aldaar verhandelde.

Hiermede liep deze eerste vergadering af. Een groot aantal toehoorders woonde haar bij. Bij het verlaten der zaal werd aan alle aanwezigen een groot aantal afschaffingsgeschriften uitgereikt, waaronder het alom bekende geschrift *De Leugenschool* van Ds. de Ridder.

Het Fransche regeringsblad meldt, dat Prins Napoleon onder anderen met veel belangstelling de zware ijzeren kabels heeft aanschouwd, door de voorname zeevarende volken ingezonden; zoo mede de doozen, door de Nederlandsche marine in gebruik tot het bewaren van buskruid.

Bij arrest van het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland, van heden, is de persoon van G. J. van der Houven schuldig verklaard aan bedriegelijke bankbreuk, en te dier zake, onder aanneming van verzachtende omstandigheden, veroordeeld tot eene correctionele gevangenisstraf voor den tijd van 2 jaren.

Voor het Prov. Geregtshof in Noord-Holland zal spoedig te regt staan O. H. Folkers, broodbakker oud 36 jaren, wonende te Amsterdam, beschuldigd van moedwilligen manslag met voorbedachten rade. Hij zal worden verdedigd door den heer Mr. J. van S. Mulder. De besch. heeft lang zijne onschuld volgehouden, doch is na het sluiten der instructie bij missive aan den procureur-generaal gerigt op 10 Sept. 1855 tot bekentenis gekomen. (*Hbl.*)

Gisteren zijn te Delft in het openbaar aan de Koninklijke Academie door eene speciaal daartoe benoemde commissie geëxamineerd: de heeren W. B. Loudon, ambtenaar der 3de kl. in O. I., met verlof hier te lande gekomen tot verkrijging van het diploma voor O. I. ambtenaar der 2de kl., en C. de Haan en R. P. van Hengelaar, kweekelingen der Academie, alle welke heeren voldoende bewijzen van bekwaamheid hebben afgelegd, tot het erlangen van diploma's voor O. I. ambtenaren der 2de klasse. (*D. Ct.*)

Maastricht, 3 Oct. Thans is men hier weder zonder eenige gemeenschap te water met Holland; het kanaal op 's Bosch, dat sedert de gewone jaarlijksche herstelling nog maar één dag geopend is geweest, is nu plotseling, wegens eene nog te doene herstelling, weder gesloten tot den 5den dezer, daarbij is de Maas zoo laag, als zij bij menschen geheugen ooit geweest is, zoodat de vaart daarop voor alle vaartuigen gestremd is.

In de avondzitting van den 29 Sept. jl. heeft de gemeenteraad van Meppel, bij het behandelen van eene verordening op de heffing en invordering van plaatselijke belastingen, nog al een belangrijk besluit genomen, met betrekking tot het lager onderwijs, als zijnde in bedoelde gearresteerde verordening bepaald, dat ouders of voogden voor het onderwijs op de lagere scholen voor ieder kind jaarlijks niet meer zullen betalen dan *f* 2.40; zelfs nietgegoede ouders zullen slechts de helft *f* 1.20, en de minste klasse zal niets betalen, als het namelijk zal blijken, dat zij de bedoelde som niet kunnen betalen. Deze bijdrage echter zal men verschuldigd zijn, tenzij men de kinderen al of niet ter school zendt. Zoodanige maatregel verdient in ons oog op vele plaatsen wel eenige navolging, omdat daardoor in meerdere of mindere mate het geregeld schoolgaan der kinderen kan bevorderd worden. (*U. Ct.*)

In de afgeloopen week is te Delfshaven op het nieuw aangekochte gedeelte der scheepswerf, *de Onderneming*, van den heer H. de Hoog, voor rekening der heeren P. Rademakers en Co. de kiel gelegd van een driemast-klipperschip, genaamd *Noord-Brabant*, bestemd voor de groote vaart, groot omstreeks 350 gemeten lasten en daarvoor zullende worden door kapitein R. Bok.

Te Ridderkerk is de plaatselijke belasting op de dranken niet verhoogd geworden, zoo als gemeld is. Redenen van localen aard hebben den gemeenteraad, zoo wel tot de afschaffing der belasting op het gemaal, als tot niet verhooging der belasting op de dranken, doen besluiten.

Te Bennekom, onder Ede in Gelderland, is in het vorige jaar eene stoomboschwolfabriek opgerigt, de eerste in ons land. Het fabriekaat bestaat uit: 1o. eene vezelstof, boschwol genaamd, die door eene kunstmatige bereiding verkregen wordt uit de naalden van den groven denneboom. Deze boomwol wordt gebezigd tot opvulling van matrassen, canapé's, stoelen en dergelijke, en heeft het voordeel van niet alleen daartoe buitengewoon geschikt te zijn, maar ook zeer te strekken tot bewaring der gezondheid, terwijl zij eene insectwerende eigenschap bezit. 2o. Eene aetherische olie, welke als geneeskrachtig middel door onderscheidene geachte geneeskundigen, niet alleen in het buitenland, waar zij reeds vroeger werd aangewend, maar ook hier te lande tegen onderscheidene kwalen als heilzaam is aanbevolen geworden. Gunstige resultaten werden reeds verkregen bij lijders aan jicht en rheumatiek. 3o. een extract dat, even als die olie, geneeskrachtig is en inzonderheid tot het toedienen van baden wordt gebezigd. In Duitschland bestaan onderscheidene bad-inrigtingen, waar hoofdzakelijk baden, met dit extract bereid, worden toegediend. Zoodanige baden worden ook met gunstig gevolg toegediend in het gasthuis te Amsterdam aan lijders met rheumatiek, klieren huidziekte.

Behalve de arbeiders in de fabriek zelve, verdienen reeds vele, inzonderheid arme menschen, door dezelve hun brood. De grondstof wordt verzameld in de dennenbosschen, inzonderheid in den wintertijd, wanneer overigens weinig werk te bekomen is. Hoofdzakelijk zijn het oude lieden, invaliden, vrouwen en kinderen, die doorgaans bezig zijn de gehakte dennenboomen van hunne naalden te ontdoen, die naalden verzamelen en ze aan de fabriek kunnen leveren. Er zijn gezinnen, die in ééne week op deze wijze al eens 4 tot 6 gulden hebben verdiend. Voorts is men te Bennekom bezig om matrassen te vervaardigen, hetgeen almede met der tijd een beduidend voordeel kan opleveren voor hen, die zich daarmede bezig houden. (In de *Vereeniging voor Volksvlijt* te Amsterdam zijn monsters van die boschwol aanwezig). (*Utr. Ct.*)

Het bouwen van zeeschepen neemt aan den Boven-Rijn zeer toe. In korten tijd is het derde, groot 3000 centenaren, de rivier afgezakt; het is bestemd naar Jersey. Van de vroeger te Spiers en Lodewijkshaven gebouwde is het eene te Madera, het andere te Malta. Te Spiers wordt er een op stapel gezet ter grootte van 10,000 centenaren.

De met de jongste mail bij het Departement van Kolonien uit West-Indie ontvangen berigten, omtrent den gezondheidstoestand, doen het volgende kennen.

De gele koorts is in Suriname onder de bemanning der koopvaardijschepen afnemend; ook verminderen op de plantagien de pokken, die te Paramaribo geheel geweken zijn. Sedert 17 Augustus tot en met 11 September jl. zijn in het rijks-hospitaal op Curaçao verpleegd geworden 17 lijders aan gele koorts, waarvan 1 hersteld en 4 overleden.

Met den 15den dezer wordt het kantoor van den rijkstelegraaf te Zutphen voor de binnen- en buitenlandsche dienst geopend, met beperkten dienstlijd, overeenkomstig het bepaalde bij art. 1 der aankondiging van 30 Aug. jl.

De prijzen der berigten naar binnenlandsche kantoren worden berekend volgens de kringaanwijzing litt. C, behoorende bij de aankondiging van den 19den April jl. Voor de overige kantoren der Duitsch-Oostenrijksche telegraafvereeniging geldt het onder litt. I hierbij gevoegde tarief. De kosten van overseinen naar Belgie, Denemarken, de Donau-vorstendommen, Frankrijk, Italie, Noorwegen, Rusland, Spanje en Zweden zijn dezelfde als vroeger voor Deventer bekend gemaakte, terwijl het tarief voor de verzending naar Zwitserland met dat voor Arnhem gelijk staat.

Blijkens eene mededeeling van het Belgisch telegraaf-bestuur zijn te Montélimart en Oranje in Frankrijk telegraafkantoren geopend. Daar beide plaatsen in den 5den kring van de Fransch-Belgische grens bij Quiévrain liggen, wordt voor de verzending daarheen betaald: te Assen en te Groningen *f* 12.00: te Amsterdam, Arnhem, Deventer, Meppel, Utrecht, Zutphen en Zwolle *f* 10.80; aan de overige Nederlandsche kantoren *f* 9.60.

Kunstnieuws.

Théâtre-Royal-Français.

Gisteren avond heeft het eerste debut plaats gehad van den heer Dobbels, die bestemd is om als bassetaille den heer Homps te vervangen. Ten gevolge van eene ongesteldheid van Mlle Charry, kon de aangekondigde voorstelling van de opera *La Juive* geen plaats hebben: zij werd vervangen door die van den *Barbier de Seville* van Rossini.

De debutant heeft bij uitstek voldaan. Het groote air van Basile: *la Calomnie*, werd door hem met veel succes ten einde toe gezongen. De heer Dobbels bezit een aangenaam geluid, eene sterke krachtsontwikkeling van orgaan en eene schoone diepte. Men merkt bij hem op hetgeen men zoo gaarne van een bassetaille hoort: namelijk, dat bij ensemble-stukken en bij de werking van het volle orchest de bas-partij duidelijk uitkome. Wanneer de heer Dobbels in zijne andere debuten even gelukkig slaagt, dan gelooven wij, dat het publiek in hem een goede aanwinst zal hebben verkregen.

Wij voegen hierbij, dat de voorstelling van de Barbier gisteren avond over het algemeen op verdienstelijke wijze is volbragt. Wij hebben Mlle. d'Hélens zelden helderder bij stem gehoord en warmer van gevoel gezien; zij zong voortreffelijk en werd even verdienstelijk door de heeren Litté en Geudemar bijgestaan. De Bartholo mogt wel wat beter geweest zijn.

De heer Dobbels zal Zaturdag-avond e.k. in de opera La Juive, in de rol van den kardinaal, ten tweeden male debuteren. Wij wenschen hem goed geluk en den directeur een vollen schouwburg toe.

Koloniën.

Het mouvement van 's Rijks oorlogschepen in Oost-Indie: loopende tot den 10den Augustus 1855, was als volgt,

Zr. Ms. fregatten *Prins Frederik*, kapt. van Braam Houckgeest, naar Makassar, ter aflossing van de korvet *van Speijk*; *Palembang*, kapt. J. P. Woutersz., gestationeerd in de Moluksche wateren.

Zr. Ms. korvetten *van Speijk*, kapt. P. Sauvage, van Makassar naar Sourabaija, ter reparatie; *Boreas*, kapt.-luit. A. A. de Vries, dienstdoend waehtschip te Batavia; *Nehalennia*, luit. 1e kl. P. Blommendaal, dienstdoend wachtschip te Sourabaija.

Zr. Ms. brikken *de Haai*, kapt.-luit. Courrier dit Dubicart, gestationeerd ter westkust van Sumatra; *Pylades*, luit. 1e kl. W. A. Kleijne, in reparatie te Onrust; *Paedang*, luit. 1e kl. G. Gersen, bestemd naar de westkust van Sumatra, ter aflossing van de *Sylph*; *Lansier*, luit. 1e kl. W. P. J. L. Stort, gestationeerd in de wateren van Timor; *Egnond*, luit. 1e kl. P. van Wijhe, gestationeerd in de wateren van Riouw, en Linga; *Rembang*, luit. 1e kl. J. A. van Ommen, gestationeerd in de wateren der Molukkos, heeft een togt gedaan naar de Zuid-Westen eilanden; *Banda*, luit. 1e kl. Jhr. von Schmidt auf Altenstadt, in reparatie te Onrust; *Sylph*, luit. 1e kl. P. van Bleiswijk Ris, wordt van het station ter Westkust van Sumatra afgelost door de *Padang*; *Ambon*, luit. 1e kl. J. A. de Ruuk, gestationeerd te Macassar; *Saparoea*, luit. 1e kl. G. W. F. Moeth, gestationeerd ter Oostkust van Borneo; *Aruba*, luit. 1e kl. J. W. van Rhijn, gestationeerd ter Oostkust van Sumatra; Roei-kanonneerboot, No. 14, luit. 2e kl. W. van Bennekom, dienstdoend wachtschip te Samarang.

Zr. Ms. stoomschepen: *Gedeh*, kapt.-luit. G. Fabius, op 26 Junij naar Japan vertrokken; *Vesuvius*, luit. 1e kl. H. J. Valentini, doet een togt naar Ternate; *Etna*, luit. 1e kl. P. A. Mathijsen, in reparatie te Soerabaija; *Soembing*, luit. 1e kl. G. C. C. Pels Rijcken, op 26 Junij naar Japan vertrokken; *Batavia*, luit. 1e kl. J. E. de Man, van Soerabaija naar Ampenam enz., terug bij de vlag; *Suriname*, luit. 1e kl. W. A. de Gelder is naar Palembang en blijft in station te Makassar; *Samarang*, luit. 1e klasse S. H. Binkes, in reparatie te Soerabaya; *Celebes*, luit. 1e kl. F. Hansen, van Rotti naar Timor Koepang met hulptroepen, om daarna een togt op de zeeroovers te doen; *Admiraal van Kinsbergen*, luit. 1e kl. J. Osti, heeft te Soerabaija gedokt, is bestemd naar de Zwaantjes droogte ter overbrenging van baken-voorwerpen; *Borneo*, luit. P. W. Stort, en *Onrust*, luit. 2e kl. J. J. Abresch, beide in station ter Westkust van Borneo.

Verscheidenheden.

Men meldt uit Parijs het overlijden van den heer Camille Roqueplan, een der beroemdste schilders der Fransche school. Hij had slechts den ouderdom van vijftig jaren bereikt. In verschillende vakken heeft hij grooten naam gemaakt. Weinig kunstenaars van wezenlijk talent hadden het geluk zoo weinig naijverige mededinging op hunne loopbaan te ontmoeten. Weinig menschen hadden zoo weinig vijanden en zoo vele vrienden.

— De heer Thackeray, de beroemde Engelsche romanschrijver, vertrekt naar New-York, waar hij letterkundige voorlezingen zal houden.

— De oudste der dichters, die thans in leven zijn, is waarschijnlijk de Engelsche dichter Samuel Rogers, schrijver van *de genoegens van het geheugen*. Hij heeft thans den ouderdom van zeven-en-negentig jaren bereikt.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Zaturdag 6 Oct. 6¾ ure
LA JUIVE, grand opéra en 5 actes.

Advertentiën.

Elke Zaturdag-avond verschijnt de:

DELFLANDSCHE COURANT

welk blad in twaalf kolommen compressen druk, klein mediaan, bevat: 1o. beschouwingen over openbare aangelegenheden; 2o. handelingen der Gemeenteraden; 3o. buiten- en binnenlandsch overzigt; 4o. gemengde berigten; 5o. mededeelingen omtrent kunsten en wetenschappen, handel, nijverheid en landbouw; 6o. regtspraken; 7o. handelsberigten; 8o. advertentiën enz. enz.

De abonnementsprijs is franco per post *f* **1** per 3 maanden. Advertentien **10** cents per regel. Brieven franco aan den Uitgever **J. C. PERK** te Delft.

(12)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 5 October 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	63 3/4	—	—
Dito dito 1844.	3	76	—	—
Dito dito 1844.	4	93	93 1/16	93
O. I. L. 1844. . .	4	—	—	—
Amort. Synd. . . .	3 1/2	89 1/4	—	—
Handel-maats. . . .	4 1/2	122 1/2	—	—
BELGIE. certific. bij *Rothschild* . .	2 1/2	50	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816. .	5	100 1/8	—	—
Dito 1828—1829. .	5	99 7/8	—	—
Insch. in Assign. .	6	—	—	—
Cert. van dito. . .	6	—	—	—
Neg. 1831—1833.	5	—	—	..
Hope en C°. 1840.	4	—	—	
Stieglitz	4	73 7/8	—	—
dito 1854.	5	80 1/2	9/16	—
Nieuwe Engels. . .	4 1/2	87	—	—
POLEN. Certific. . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe. .	1 1/4	19 3/16	1/4	3/16
Buitenl.	3	37 1/2	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	31 1/2	9/16	1/2
Cert. Coup.		—	—	—
Amortisable		—	—	—
PORTUG. Lond. . .	3	39 3/4	7/8	3/4
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . .	5	62 5/16	5/8	—
Dito 1849—1854 . .	5	74 1/2	—	—
Dito Zilv. Nation. .	5	66 5/8	7/8	11/16
Dito 1847—1852 .	2 1/2	31 5/8	11/16	—
PRUISS. Lot. 1854	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824	5	99	—	—
PERU » . . .	4 1/2	—	—	—
MEXICO » . . .	3	20 3/8	7/16	—
GREN. » . . .	2 3/4	18	—	—
Uitgestelde.		—	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 1/4	—	—
VENEZ. » . . .	4	26 1/2	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/2	—	—

In navolging der buitenlandsche beurzen was ook de onze zeer flaauw gestemd.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3	pCt.	87 1/2 à 5/8
Spanje.	1 1/4	»	19 3/8 à 1/2
Mexico.	3	»	21 5/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific	4 1/2	pCt. fr.	—
» »	3	»	64.05 tot 2 ur
Spanje.	3		74 5/8
»	1 1/4		11.00

WEENEN, heden.

Metalliek	5 pCt.	—
Nationaal.	5 »	—
Wissel London.	»	—
Zilver.	»	—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.